

πού πήγαινες νύχτα μαζί με τὸ Δήμαρχο Ἀθανασούλα Σισμάνη γιὰ τὸ γάμο τῆς κόρης τοῦ παπᾶ; Ἐγὼ ἤμουνα κρυμμένο κάπου καὶ στὰν περνούσατε, σημάδεψα μὲ τὸ τουφέκι μου νὰ χτυπήσω τὸν Δήμαρχο, γιὰτὶ ἔχω προσωπικὰ μαζί του, μὰ ἦταν νύχτα καὶ δὲν μποροῦσα νὰ τὸν ξεχωρίσω. Δὲν τοῦρριξα, τότε, γιὰτὶ φοβήθηκα μὴν ἐπαίρνε ἐσένα ἢ σφαίρα. Εἶπα μέσα μου: Ἄν πάρη ἢ σφαίρα τὸ παιδί, θάναι κριμα, γιὰτὶ δὲν μοῦ φταίει; Κι ἔτσι γιὰ χατήρι σου γλύτωσεν ὁ δήμαρχος. Ἄν πυροβολούσα μπορούσε νὰ σέ σκοτώνα. Ἀλλὰ γλύτωσες, γιὰτὲ μου, γιὰ νὰ μὲ σώσης σήμερα. Βλέπεις λοιπὸν πὼς ἔχουμε τὸς λόγους μας πού γινόμαστε λησταί. Ὁ κυρ-δήμαρχός σας κάποτε μὲ κυνήγησε πολὺ, πρὶν πάρω τὰ βουνά, μὰ θὰ τὸ πληρώσω αὐτὸ πού μοῦκανε. Πρέπει νὰ ξερῆς ἐσὺ πού εἶσαι ἐπιστήμονας, γιὰτὲ μου, πὼς μέσα στὰ χωριά ὑπάρχουν ἀνθρώποι πολὺ πειδὲ κακοὶ ἀπὸ μᾶς... Ἄει, τώρα στὸ καλὸ. Θὰ σέ θυμᾶμαι πάντα γιὰ ὅτι μοῦκανε. Πρὶν ξεμερώσει δὲ θάμαι ἐδῶ, πού μὲ βλέπεις. Θάχω φύγει, θάχω πάει ἄλλου, γιὰ νὰ μὴ μ' εὔρουνε, ἂν μὲ πηροδώσης.

Μὲ χαϊρέτης κατόπιν μ' εὐχαρίστησε καὶ μοῦδωσε ἕνα παλληκῆρι τὸν νὰ μὲ συνοδεύῃ ὡς τὸ χωριό. Τὴν ἄλλη ἡμέρα, ἀνέφερα τὰ συμβάντα, ὅπως τὰ θυμήθηκα καὶ τὰ εἶπα καὶ σὲ σὰς τώρα, στὸν Ἀστυνόμο καὶ τὸν ἐιρηνοδικὴ τοῦ χωριοῦ.

Ὁ φοβερός αὐτὸς λησταρχος, καθὼς ἔμαθα, ἐφρονεῦθη ἀπὸ ἕναν ἐπιλοχία, ὕστερα ἀπὸ μῆνες.

Ο Κ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Τὸν γραστὸν λογογράφον κ. Γ.ρ. Ξενοπούλου εὐρίσκομεν εἰς τὸ γραφεῖόν του. Εἰς τὰς ἐρωτήσεις μὲ τὰς ὁποίας τὸν κατακλίσαμε ἀπαντᾷ ὡς ἑξῆς :

— Θὰ σὰς διηγηθῶ τὸ ντεμποῦτο μου στὸ θέατρο, διότι εἶνε καὶ κάπως ἐπίκαιρο, ἀφοῦ κατ' αὐτὰς ἐορτάσθηκε ἡ τριακονταετηρίδα μου ὡς θεατρικοῦ συγγραφέως. Εἰς τὸ θέατρο λοιπὸν, ἐντεμπουτάρισα τὸ 1895, μὲ τὸν «Ψυχοπατέρα». Ἦταν τὸ πρῶτό μου θεατρικὸ ἔργο, ἀθηναϊκὴ κωμῆδα, καὶ τὸ ἔδωσα νὰ παιχθῇ τὸν θίασο τοῦ Παντοπούλου, ὁ ὁποῖος ἐργαζόταν στὸ θέατρο Τσόχα τῆς ὁδοῦ Σταδίου. Ὁ θίασος εὐρίσκειτο στὶς παραμονὲς τῆς διαλύσεώς του. Δὲν ἔκαμε καλὲς δουλειὰς καὶ οἱ ἠθοποιοὶ δὲν ἦσαν εὐχαριστημένοι ἀπὸ τὶς «μῖτρες», τὰ ποσοστὰ (δὲν ὑπῆρχαν τότε ἀκόμη μισθοὶ) πού παίρναν. Μετὰ τὴν πρῶτη δοκιμὴ τοῦ «Ψυχοπατέρα» μοῦ εἶπε ὁ Παντοπούλος: «Ἐμεῖς πεινάμε καὶ θὰ παίξουμε σὲ τέτοιες περιστάσεις τὸν «Ψυχοπατέρα», μὰ σοβαρὴ κωμῆδα; Ἄν εἶχε τραγουδάκια μπορούσε νὰ παιχθῇ, ἀλλ' ἔτσι ὅπως εἶνε θ' ἀποτύχη».

Ὡς τὸσο ὁ Παντοπούλος ὅταν ἔκανε ἀργότερα θίασο στὸ «Ἀθήναιο» (τὸ-σημεριῖν, ἴδιο καὶ ἀπαράλλαχτο) ἔπαιξε τὸν «Ψυχοπατέρα». Φαίνεται δὲ, καθὼς μοῦ ἐδόθη ἡ εὐκαιρία νὰ ἀνακαλύψω τώρα τελευταία ξεφουλλίζοντας κατὶ ἐφημερίδες τῆς ἐποχῆς (γιὰτὶ τὸ εἶχα ξεγράσει) ὅτι εἶχε μεγάλη ἐπιτυχία, καὶ τὸ κοινὸ, ἐνθουσιασμένον, μ' ἐκάλεσε ἐπανειλημμένως, (ἐκάλεσε τὸν «ποιητὴ» ὅπως λέγαν τότε, καὶ ὅχι τὸν «συγγραφέα» διότι ὅλα σχεδὸν τὰ τότε θεατρικὰ ἔργα ἦσαν ἔμμετρα), νὰ βγῶ στὴ σκηνή, ἀλλ' ἐγὼ δὲν βγήκα γιὰτὶ... ντεμπούουν!

Καὶ τώρα ἀκούετε καὶ ἐνὰ ἀνέκδοτο ἀφοῦ ἐπιμένετε. Εἶνε ἴσως τὸ μόνον πού μοῦ συνέβη, καὶ πού μοῦ συμβαίνει ἀκόμη στὴ ζωὴ μου. Ἦταν Μᾶης τοῦ 1884. Ἀφοῦ ἔκαμα ἐδῶ τὸν πρῶτον μου χρόνον στὸ Πανεπιστήμιον, ἐτοιμαζόμενον νὰ γυρῶ στὴ Ζάκυνθο. Τὴν παραμονή, μῆκα σ' ἕνα μαγαζὶ τῆς ὁδοῦ Αἰόλου κ' ἀγόρασα ἕνα ζευγάρι γοβᾶκια. Ἐδῶσα ἀκόμη εἰκοσι λεπτὰ καὶ πῆρα ἕνα «κόκκαλο» γιὰ τὰ τὰ φορῶ. Τὸ «κόκκαλο» αὐτὸ ἦταν σιδερένιον. Κι ἀφοῦ φόρεσα τὰ γοβᾶκια, γιὰ τὸ ταξίδι, τὴν βάλισα στὴ βαλίτσα μου, γιὰ νὰ τὴν ἀποχέω στὸ βαπόρι. Δὲν τόχασα, ἐνῶ ἤμουν βέβαιος πὼς θὰ τὸ χάσω. Μ' αὐτὸ μάλιστα ξαναγύρισα τὸ φθινόπωρον στὴν Ἀθήνα. Καὶ μ' αὐτὸ ξαναγύρισα τὸ ἄλλο καλοκαίρι στὴ Ζάκυνθο, καὶ πάλι καὶ πάλι... Τὸ σιδερένιον «κόκκαλο» μὲ συνοδεύε παντοῦ. Ἀχώριστο, ἀναπόσπαστο, ἀπαραίτητο, ἄ χ α σ τ ο, ἀφθαρτο, αἰώνιον. Καὶ τὸ ἔχω ἀκόμη. Ναι, τὸ ἔχω ἀκόμη. Ἀπὸ τὸ 1884. Φαντανήτε πόσα ταξίδια ἔκαμα στὸ διίστημα τῶν σαράντα αὐτῶν ἐτῶν, πόσες μετακινήσεις. Δὲν τὸ ἔχασα ποτέ, δὲν τὸ ἔξεχασα πουθενά, δὲν μοῦ τὸ πήρε κανεὶς. Πόσα ἄλλα ἀπὸ τότε! ρολόγια, καδένες, καρφίτσες κουμπιά, βιβλία, ἕνα σωρὸν πράγματα ἀξία, ἀκόμα καὶ «κόκκαλα» κοκκαλένια. Χάθηκαν ὅλα. Ἐκεῖνο τίποτα, ἐκεῖ. Τὸ ἔχω σὰς λέω! Εἴκοσι λεπτῶν πρᾶγμα, σαράντα χρόνια. Τὸ πὸ παραξένο πού μοῦ συνέβη καὶ πού μοῦ συμβαίνει...

Ἡ κ. ΜΑΡΙΚΑ ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ (Χέλιμη)

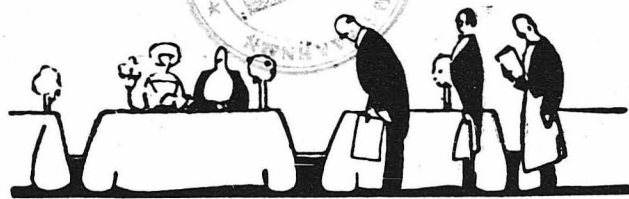
Τὴν διακεκριμένην τραγουδίστρια κ. Μαρικὰ Κοτοπούλη συναντήσαμεν εἰς τὸ θέατρον τῆς. Εἰς τὰς ἐρωτήσεις μας γιὰ τὸ ντεμπουτάρισμα τῆς στὸ θέατρο μᾶς ἀπήνησε :

— Μ' ἐροῦσάτε ποτε ἐντεμπουτάρισα στὸ θέατρο. Μὰ σχεδὸν μὴ... γεννήθηκα!

— Δηλαδή;

— Σαράντα ἡμερῶν βρόφρος στὸν «Ἀμαξηλάτη τῶν Ἀλπεων». Στὸ ἔργο αὐτὸ ἐμφανίζεται καὶ κάποιον βυζαντινοῦ καὶ μ' ἔργα-λαν ἔμενα... «ἀρτιγέννητον» τότε γιὰ νὰ παίξω τὸν ρόλον αὐτόν. Φαίνεται λοιπὸν πὼς τὰ ταπεινισμάτά μου καὶ τὰ νουορισματά μου ἐπὶ σκηνῆς εἶχαν μεγάλην... ἐπιτυχία, γι' αὐτὸ ξαναβγήκα στὸ ἴδιο πάλιν ἔργο καὶ στὸ ἴδιο θέατρο (τὸ Δημοτικὸ) ὅταν ἤμωνα ἐνὸς ἔτους. Τὴν φορὰ αὐτὴ δὲν ἐφρονίζα, οὔτε ἐκλάμα σὰν μορὸ ἄλλ' ἐπρόφερα κατακάθαρα δολόκληρη τὴν φράσι: «Πᾶμε στὴν πεδιάδα νὰ κόψουμε χαμοκράσσα.»

Αὐτὸ πειὰ κατενθούσασε τὸ κρινόν. Ἡ φωνὴ μου ἄρесе τὸσο

**ΟΙ ΑΡΑΒΕΣ ΚΑΙ Ο ΓΑΜΟΣ
ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ ΠΡΟΣ ΝΕΟΝΥΜΦΟΝ**

Στὶς ἀραβικὰς φυλὰς ἡ μετέρα ὅταν ἵπανόδρῃ τὴν κόρη τῆς, τῆς δίδει κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἀναχωρήσεως ἀπὸ τὸ πατρικὸν οἶκον τὰς ἀκολουθούσας συμβουλὰς :

— Κόρη μου, τῆς λέγει, ἀφῆνεις ἐκείνους οἱ ὁποῖοι σὲ ἐγέννησαν, ἀπομακρύνεσαι ἀπὸ κείνους οἱ ὁποῖοι ἕως τώρα σ' ἐπροσίδευσαν, πού σὲ ὠδήγησαν στὸν ὀρόμιον τῆς ζωῆς, καὶ γιὰτὶ ὅλα αὐτὰ; Γιὰ νὰ πᾶς σ' ἕναν ἄνδρα, τὸν ὁποῖον δὲν γνωρίζεις, πού ποτε δὲν συναναστάθης. Σὲ συμβουλεύω λοιπὸν, κόρη μου, νὰ τὸν περιποιῆσαι σὰν νὰ ἦσων ἀρχιμάλωτός του, ἐὰν θέλῃς ὁ ἄνδρας σου νὰ γένη δούλος σου. Νῶσαι ὀλιγαρχίης. Πρόσεχε πάντα τὰ μάτια του νὰ μὴ ἰδοῦν ποτε ἀκαταστασίαν στὸ οἶκόν σου. Νὰ προσέχῃς τὸ φαγητὸν του καὶ τὸν ὕπνον του, γιὰτὶ ἡ μὲν πείνα προσεξεί ἀναβρασμόν, ἡ δὲ ἀγρυπνία κακοδιαθεσίαν. Φροντίζει γιὰ τὴν περιουσίαν του. Νῶσαι γλυκόλογον στὸς δικοῦς του καὶ νὰ μὴ λῆς ποτε τὰ μυστικά του, Ἐὰν εἶνε εὐθῆμος μὴ δείχνῃς ἐσὺ δυσθυμία. Ἐὰν εἶνε δυσθῆμος νὰ μὴ δείχνῃς πάλιν εὐθυμία, καὶ ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ θὰ βασιλεύῃ στὸ οἶκόν σου...

πολὶ) στὴν μακαρίτισσα κυρία Κανελλίδου, ὥστε ἀπὸ τὸν ἐνθουσιασμό τῆς μοῦ φώναξε ἀπὸ τὴν πλατεία :

— Νὰ χωρῶ τὴν βελουδένια σου φωνή!...

Τριῶν ἐτῶν ξανάπαυσα πάλι, καὶ τὸ 1902, δεκαεσσάρων ἐτῶν πειὰ, ἐντεμπουτάρισα ἐπισήμως πλέον, ὡς Μῶμος, στὸ «Ὀνειρο Θερινῆς Νυκτός» τοῦ Σαΐκιστη, στὸ Βασιλικὸ θέατρο.

Ἐχω ἀκόμη, ἐξακολουθεῖ ἡ κ. Κοτοπούλη, σ' ἕνα λευκωμα ὅπου φυλάγω ὅτι ἐνδιαφερότερον ἔχει γραφεῖ γιὰ τὴν θεατρικὴν μου ζωὴ, ἕνα πρόγραμμα τῆς «ἐκτίκτου παραστάσεως, ὑπὲρ τῆς μικρῆς Μαρίας Κοτοπούλης», πού ἐδόθη τὴν 30ὴν Νοεμβρίου τοῦ 1894, εἰς τὸ «Θέατρον Ποικιλιῶν» ἀπὸ τὸν Ἑλληνικὸν δραματικὸν θίασον «ἡ Πρόδοξο». Τὸ παιζόμενον ἔργον ἦτο ὁ «Προμηθεὺς ἐν Ὀλύμπῳ» τραγωδία εἰς πράξεις 4 καὶ εἰκόνας 5 τοῦ Ἰωάννου Καλοσύτη. Μεταξὺ τῶν ἠθοποιῶν πού συμμετεῖχαν στὴν παράστασιν ἦσαν ὁ καλύτερός μου, ὁ Λαζαρίδης, ἡ Βασιλικὴ Στεφάνου, ὁ Σκορδίλης, ὁ Α. Φιλιππίδης, ὁ Πανατζῆς, ἡ μητέρα μου, ἡ Ἀριάδνη Νίκα καὶ πολλοί, γνωστοὶ τότε, ἀλλὰ λησμονομένοι πειὰ σήμερα, ἠθοποιοί. Ἀπὸ μίαν ἔμμετρον «πρόσκλησιν» πού ὑπάρχει εἰς τὴν πρώτην οὐλίδαν τοῦ προγράμματος, φαίνεται οὗτι ἡ «μικρὰ Μαρία Κοτοπούλη» εἶχε σὲ ἀρκετὰ ἔργα ἐμφανισθῆ ἕως τότε. Ἡ περιεργότατη αὐτὴ ἔμμετρος πρόσκλησις ἔχει ὡς ἑξῆς :

Κυρία καὶ Κύριε,
Τοῦ «Λύ' ἀπ' ὄλα» ἡ μ ι κ ρ ἄ, πού ἡ κυρία δασκάλα,
πού εἶνε ἄγρια καὶ κακὴ
εἶπε μὴ μέρα στὰ παιδιὰ, καὶ τὰ κορίτσια τ' ἄλλα
οὐ δὲν εἶνε παστρική.

Τοῦ «Λύ' ἀπ' ὄλα» ἡ μ ι κ ρ ἄ, πού λέγει μέσ' στὸ δόξιο,
τρομακτικὰ παραπονα, σὸν πρῶτον Ἀστυνόμο,
ἡ Ἀδιαφοροῖδον τοῦ Παιδευτικοῦ,
τὸ Φ ἄ ρ τ α σ μ α τοῦ Μάρκεβ,
τὸ Τ ἔ κ ν ο ς τοῦ Λ ο χ ἱ ο υ.

Ὁ ἔρως ἐν τῷ Προμηθεὺς υἱὸς τῆς Κυθρίας
πρὸ τοῦ ὁποῖου γίνεται πάσα καρδιά δούλη,
μὲ ἄλλας λέξεις, ἡ μ ι κ ρ ἄ Μαρία Κοτοπούλη,
καλεῖ εἰς εὐεργετικὴν, Κυρίου καὶ Κυρίας!

Ἔτσι λοιπὸν ἄρχισε τὸ καλλιτεχνικὸν τῆς στάδιον ἡ μεγάλην μας τραγουδίστρια, ἰσαζῶν τῆς ὁποίας δὲν ἔχομεν σημερον.

ΕΙΣ ΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Ἀνέκδοτα τῶν κ. κ. Γ. Καφαντάρη, τοῦ καθηγητοῦ Ἀντ. Χρηστομάνου, Σπύρου Μελλᾶ καὶ Κυβέλης Θεοδωρίδου. Ὁ κ. Καφαντάρης καὶ ὁ ἡμίγυμος χωριάτης. «Ὅλοι ἔτσι εἶμεθα κατασκευασμένοι!» Στὰ γυμνάσια. Ὁ κ. Καφαντάρης σκεντάφτει. «Θεωρεῖστέ με... νεκρὸν!» Ὁ κ. Χρηστομάνος στὴν Ἀϊδελβέργη. Πρὸ ἐνὸς τρομεροῦ πενδόντου. Πῶς βγαίνει ἕνα δόντι! Πρόχειρος μελέτη. Εἶχα καὶ συγχαρητήρια. Ἡ πρώτη ἱατρικὴ ἀμοιβή. Ὁ κ. Μελλᾶς εἰκονομαθῆς. Ἡ γνωριμία του μετὸν Γαβριηλίδην. «Σὲ διατάσσω νὰ γράψῃς μυδιστόρημα!» Πῶς ἐγράψαν οἱ Μαῦροι Ἄνδρωποι. Ἡ γελωτοθεραπεία τοῦ Γαβριηλίδου. Ἡ κ. Κυβέλη εἰς τευρὸν μετὸν ἀειμνηστον Κ. Χρηστομάνου. Ἀπενταγίαις καὶ φτώχειας. Πῶς ἔφτασαν στὴν Κωνσταντινῶν. Ἐνας ἀπρόοπτος ρόλος. Ἐγυγία καὶ ταραχὴ. Ἡ ἐτοιμότης τοῦ κ. Παπαγεωργίου κ. τ. λ. κ. τ. λ.